

PRAKTICKÉ ZÁSADY používání osobních ochranných pracovních prostředků (OOPP)

S ohledem na trvající pandemii onemocnění covid-19 se jeví jako podstatné provést analýzu i sběr dat ohledně používání OOPP na pracovištích, zejména pak ve zdravotnictví, kde je jejich potřeba mnohdy znatelnější.

ÚVOD: Jaké požadavky musí OOPP splňovat

Zaměstnavatel je povinen zajistit pro své zaměstnance osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP)¹. Zaměstnavatel vyhodnocuje rizika a konkrétní pracovní podmínky jednotlivého pracoviště. Na základě toho zpracuje seznam OOPP². Zaměstnanci náleží OOPP bezplatně³. Zaměstnavatel také musí pro zaměstnance zajistit dezinfekční, mycí a čisticí prostředky. OOPP chrání zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví a musí splňovat požadavky stanovené v nařízení EU o OOPP⁴. Materiály, ze kterých jsou

OOPP vyrobeny, nesmí nepříznivě ovlivňovat zdraví nebo bezpečnost zaměstnance.

Kdy se musí OOPP používat

Rizika, před kterými OOPP zaměstnance chrání, jsou stanovená v příloze č. 1 nařízení EU o OOPP. Rizika jsou zde rozdělena do 3 kategorií. Kategorie I zahrnuje minimální rizika, např. povrchové mechanické poranění. Kategorie II zahrnuje rizika, která nejsou zahrnuta v kategoriích I nebo III. Kategorie III zahrnuje rizika, která mohou způsobit velmi závažné důsledky, zejména smrt nebo trvalé poškození zdraví. Příloha 3 k nařízení vlády č. 495/2001 uvádí demonstrativní výčet prací a činností, při kterých je vyžadováno poskytování ochranných prostředků. Zejména se jedná o činnosti, které vyžadují ochranu hlavy a lebky, nohou, zraku a obličej, pokožky atp.

Důsledky nepoužívání OOPP pro zaměstnance a zaměstnavatele

Zaměstnanec má povinnost používat OOPP a zaměstnavatel má povinnost kontrolovat jejich používání. V případě, že má zaměstnanec pochybnost o kvalitě zajištěných OOPP, má možnost obrátit se na odborně způsobilou osobu v prevenci rizik, odborovou organizaci nebo zástupce zaměstnanců pro BOZP. Zaměstnavatel musí své zaměstnance školit tak, aby bylo zřejmé, jak konkrétní prvek OOPP slouží při konkrétní činnosti.

Lenka Scheu
Filip Dostál
Petr Havlíček
Jan Cívín

*OOPP chrání
zaměstnance
před riziky,
nesmí ohrožovat
jejich zdraví
a musí splňovat
požadavky
stanovené
v nařízení EU
o OOPP.*

¹ §104 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.
² § 102 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.
³ PICHRT, Jan, STÁDNÍK, Jaroslav. § 104 (Osobní ochranné pracovní prostředky, pracovní oděvy a obuv, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje). In: BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír, BĚLINA, Tomáš, BOGNÁROVÁ, Věra, DOLEŽÍLEK, Jiří, MORÁVEK, Jakub, NOVOTNÝ, Zdeněk, PICHRT, Jan, PTÁČEK, Lubomír, PUTNA, Mojmír, ROTHOVÁ, Eva, STÁDNÍK, Jaroslav, ŠTEFKO, Martin. Zákoník práce. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 575.
⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/425 ze dne 9. března 2016 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS.

OOPP poskytuje zaměstnavatel, povinně své zaměstnance také školí. Četnost školení by se měla přizpůsobovat situacím, jako je pandemie covid-19.

HLAVNÍ POZNATKY z výzkumu

Provádění analýzy rizik

Míra rizika se dá posuzovat na základě provedení analýzy rizik, která v případě používání OOPP ve zdravotnictví sestává z 5 kroků:

- 1) Specifikace úkolu,
- 2) Identifikace nebezpečí,
- 3) Vyhodnocení rizika,
- 4) Snížení rizika,
- 5) Kontrola.

Nejčastější chyby při používání OOPP a pandemie covid-19

Podle provedeného výzkumu byla více než polovina

nemocnic připravena již před vypuknutím pandemie: měla analýzu, hodnocení a opatření vypracovány včas. Přibližně ve třetině nemocnic tyto činnosti udělali na začátku nebo v průběhu pandemie, ve třech nemocnicích nebyly analýza a hodnocení rizik provedeny vůbec. Vypracované analýzy, hodnocení a opatření je nutné neustále doplňovat, měnit či aktualizovat.

Při kontrolách ze strany pracovníků BOZP bylo zjištěno, že nejméně chyb se objevilo u používání rukavic; obtíže se nejčastěji vyskytly u používání ochranného oděvu a respirátoru/ústenky.

O tom jaké OOPP, kdy a jak správně používat bylo nejvíce respondentů proškoleni jednorázově na začátku (52 % z celku), u 38 % jsou školení pravidelná.

Většina dotázaných osob s náplní práce přímé péče o pacienty s covidem nikdy neznamenala chyby při oblékání, používání nebo svlékání OOPP a při používání dezinfekce, v případě rukavic a dezinfekce povrchů. U respirátorů, ochranných oděvů a ochrany očí jen zřídka.

Důsledky a doporučení

V době pandemie infekčního onemocnění by měly např. respirátory fungovat po dobu 6–8 hodin nepřetržitého používání. Pokud jde o OOPP, které je možné využívat opakovaně, musí dojít k jejich

vyčištění, vydezinfikování nebo vyprání tak, aby bylo zabráněno přenosu např. infekčních nemocí.

Co se týče likvidace použitých OOPP, v případě zdravotnických zařízení budou použité OOPP často nebezpečným odpadem, měly by se proto uložit do oddělených, krytých, uzavíratelných, nepropustných a mechanicky odolných obalů.

Závěr

OOPP poskytuje zaměstnavatel, povinně své zaměstnance také školí. Četnost školení by se měla přizpůsobovat situacím, jako je pandemie covid-19. V případě nastalé změny podmínek na pracovišti má dojít k novému vyhodnocení míry rizika a úpravě plánu používání a poskytování OOPP. Zaměstnanci by měli mít aktuální, jasné a srozumitelné informace o riziku, které jim hrozí. Periodicita školení je ale stále na zaměstnavateli.

*V době
pandemie
infekčního
onemocnění
by měly např.
respirátory
fungovat
po dobu
6–8 hodin
nepřetržitého
používání.*

■ Dosažený VÝSLEDEK

Tento výsledek byl finančně podpořen z institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na léta 2018–2022 a je součástí výzkumného úkolu 07-2020-VÚBP Hodnocení a řízení pracovních rizik na zdravotnických pracovištích v kontextu protiepidemiologických opatření, řešeného Výzkumným ústavem bezpečnosti práce, v. v. i., v letech 2020–2021.

Spoluřešitel výzkumného úkolu: HARTMANN – RICO a.s.

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons [Uveďte původ – zachovejte licenci] 4.0 Mezinárodní veřejná licence.

Výzkumný ústav
bezpečnosti práce, v. v. i.
Jeruzalémská 1283/9
110 00 Praha 1 – Nové Město

tel: +420 221 015 844
vubp@vubp-praha.cz
datová schránka: yj6jvet
www.vubp.cz

© Výzkumný ústav
bezpečnosti práce, v. v. i.
Praha, 2021

Policy Brief VÚBP, v. v. i.
ISSN 2695-1606